

Täysistunto

Keskiviikko 11.10.2017 klo 13.59—16.55

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtioneuvostosta annetun lain 1 ja 13 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 131/2017 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskustelu

14.00 **Päivi Räsänen kd:** Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys laiksi valtioneuvostosta koskee kahta asiaa, jotka nyt suuruusluokaltaan tai merkitykseltään eivät ole valtavan suuria, mutta niihin sisältyy kuitenkin muutama mielenkiintoinen yksityiskohta, minkä takia tästä tämän puheenvuoronkin käytän.

Ensinnäkinhän tätä valtioneuvostosta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi niin, että ulkoasiainministeriön nimi muuttuisi ulkoministeriöksi, ja kun tämä muutos on saatu aikaan, niin sitten on mahdollista myös ulkoasiainministeristä tehdä ulkoministeri. [Ilkka Kanerva: Entä ulkoasiainvaliokunta?] — On sitten eduskunnan tehtävä varmasti taas sekin muuttaa.

Vuonna 2013 meillä on todellakin ollut kokemusta ministeriön nimenmuutoksesta. Nimittäin sisäasiainministeriö muutettiin vuonna 2013 sisäministeriöksi ja sen jälkeen myös sisäministerin nimike. Kyllä tuo muutos varsin helposti kävi. Toki se muutamia käytännön ongelmia toi, eli jouduttiin erilaisia kylttejä ja lomakkeita ja esitteitä muuttamaan, ja varmasti näitä käytännön muutoksia tästäkin seuraa.

Mutta kiinnitin huomiota siihen, että täällä perusteluissa todetaan, että vuonna 2013 ei ollut mahdollista muuttaa samassa yhteydessä tätä ulkoasiainministeriön nimikettä, kun tuo sisäministeriön muutos tehtiin. Täällä perustellaan sitä sillä, että ulkoministeriö sai niin myöhäisessä vaiheessa tiedon tästä muutosprosessista, että ei ikään kuin ehditty siihen kyytiin mukaan, ja sitten toisaalta sillä, että ei ehditty varautua taloudellisesti. Jälkikäteen hiukan ihmettelen näitä perusteluja, koska kyllähän tuo lakihanke oli ihan pitkään tiedossa, että nimeä ollaan sisäministeriössä muuttamassa. Ja toisaalta myös täällä perusteluissa todetaan, että nuo taloudelliset vaikutukset ovat hyvin vähäiset, eli ne eivät sinänsä ole merkittävät, jos ajatellaan niinkin isoa ministeriötä kuin ulkoasiainministeriö. Mutta parempi myöhään kuin ei milloinkaan, ja mielestäni nämä perustelut tälle nimenmuutokselle ovat aivan asialliset. On hyvä muuttaa käytäntöä yksinkertaisempaan nimeen. Ja todellakin tämä varmasti sitten aiheuttaa keskustelua myös valiokuntanimen kohdalla.

Mutta sitten toinen asia, joka tässä esityksessä on. Se koskee virkamiesten nimityksiä ja nimenomaan tehtävänjakoa nimityksissä valtioneuvoston ja ministeriön välillä. Ennen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2017 vp

muuta tämä koskee määräaikaista alle vuoden mittaisia nimityksiä, jotka pidempiaikaisina tehtäisiin valtioneuvostossa ja joissa toimivalta kuuluu valtioneuvostolle, mutta ohjesääntö perusteella käytäntönä on se, että alle vuoden mittaiset nimitykset tehdään ministeriössä. Kun olen tätä esitystä lukenut, niin täytyy sanoa, että en ihan saa selvää nyt siitä, mihin suuntaan tässä halutaan tätä käytäntöä muuttaa. Täällä viitataan oikeuskanslerin päätökseen, jossa hän on todennut, että silloin, kun on kyse virasta, joita on vain yksi koko valtionhallinnossa, voidaan virkaa täyttettäessä usein pitää hakijan ansiona, jos hänellä on jo aikaisempaa kokemusta viranhoidosta, ja tästä näkökulmasta katsottuna oikeuskansleri toteaa... [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Pyydän, että keskitytään kuuntelemaan puhujaa.

Kiitos, puhemies! — Oikeuskansleri on todennut, että voitaisiin myös perustella sitä, että määräaikaiseen virkasuhteeseen nimittäisi sama taho, joka nimittää vastaavaan virkaan. Ja itse ymmärrän, että tämä oikeuskanslerin kanta tarkoittaisi sitä, että myös näissä lyhyissä määräaikaistissa nimityksissä, alle vuoden mittaisissa nimityksissä, se nimittäjä olisi sitten valtioneuvoston yleisistunto eikä ministeriö. Jos näin on, niin se tarkoittaa käytännössä sitä, että tässä jonkin verran painopistettä ikään kuin valtuuksissa siirretään silloin pääministerin ja valtioneuvoston kanslian suuntaan näiltä sektoriministereiltä.

Haluan jakaa tässä kanssanne yhden käytännön esimerkin. Viime kaudella kansliapäällikkö sisäministeriössä vaihtui, kun edellinen kansliapäällikkö Ritva Viljanen sai nimityksen Helsingin apulaiskaupunginjohtajaksi, ja siinä tuli sitten muutaman kuukauden väli ennen kuin uusi kansliapäällikkö saatiin nimettyä. Tuolloin sitten siksi muutamaksi kuukaudeksi ministerinä pystyin nimittämään sieltä ministeriöstä vanhimman osastopäällikön, silloisen pelastusylijohtajan Pentti Partasen, joka ehkä parhaiten tunsi tätä kenttää ja oli tavallaan helppo ja turvallinen nimitys lyhyeksi ajaksi. Kansliapäälliköllä on kuitenkin hyvin merkittäviä tehtäviä sisäministeriössä, ja hänellä täytyy olla valmius toimia myös äkillisissä, vaikeissa tilanteissa. Ja mietin sitä, tarkoittaako tämä nyt sitä, että tällaiset lyhyetkin nimitykset sitten tulisivat valtioneuvoston päätettäväksi, jolloin siitä lyhyestä nimityksestä herkästi saattaisi tulla myös hiukan poliittisempi tai sillä lyhyellä nimityksellä saatettaisiin kenties jo ennakoida sitä pidempää nimitystä. Eli käytännössä tällä kyllä oikeasti on merkitystä.

No, nyt tässä varsinaisessa lakimuutosehdotuksessa siis ehdotetaan tällaista uutta momenttia, jossa todetaan näin: "Valtioneuvoston asetuksella säädetään määräaikaiseen virkasuhteeseen nimittämistä koskevasta toimivallasta silloin, kun vastaavaan virkaan nimitäminen on säädetty valtioneuvoston ratkaistavaksi." Eli annetaan asetuksenantovaltuus, eli valtioneuvosto tulee antamaan tästä nyt sitten asetuksen, millä tavalla näitä virkanimityksiä nimenomaan näissä lyhyissä määräaikaistissa virkasuhteissa tehdään. Ja kun tämä menee nyt hallintovaliokunnan käsiteltäväksi, niin vetoan teihin, hallintovaliokunnan jäsenet, että pyytäkää tämä asetusluonnos nähtäväksi, että tiedätte, mistä olette päättämässä. Uskoisin, että tämä asetusluonnos on jo jossakin olemassa, ja tietysti jo täällä eduskunnan lähetekeskustelussakin olisi ollut hyvä tietää, minkälainen asetus sieltä on tulossa.

Vielä haluan selvittää tätä ongelmaa, että tällä hetkellä meillä siis valtioneuvostolaissa todetaan ihan yksiselitteisesti vain, että jos virkaan nimittäminen on muualla laissa tai asetuksessa säädetty valtioneuvoston ratkaistavaksi, asia ratkaistaan valtioneuvoston yleisistunnossa, eikä siinä siis ole lainkaan käsitelty näitä lyhyempiä virkasuhteita. Mutta sitten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2017 vp

meillä on erikseen valtioneuvostolain nojalla säädetty ohjesääntö, joka ei ole siis asetustasoinen, vaan se on pelkästään ohjesääntö, ja tässä ohjesäännössä on todettu, että yli vuoden kestäväan määräaikaiseen virkasuhteeseen tapahtuva nimitys käsitellään valtioneuvoston yleisistunnossa, ja tästä on vedetty sitten se käytännön johtopäätös, että alle vuoden pituisissa määräaikaisissa virkasuhteissa se nimitysvalta jää ministeriölle. On ilman muuta selvää, että tätä lakia täytyy täsmentää, koska nyt se on pelkästään tämän ohjeistuksen varassa, eli kannatan ehdottomasti tätä valtioneuvoston asetuksen säätämistä, jotta meillä on selkeä laki- ja asetuspohja myös näistä lyhytaikaisista määräaikaisista virkanimityksistä. Itse olisin kyllä sillä kannalla, että sinänsä tämä nykyinen käytäntö on toimiva, mutta voi olla, että perusteita löytyy sillekin, että niistä osa tai kaikki siirrettäisiin sinne valtioneuvoston yleisistuntoon käsiteltäväksi. Mutta tästä lakiesityksestä en ainakaan itse löydä sitä, mikä tässä nyt on sitten hallituksella ja valtioneuvostolla näkemyksenä, ja sen vuoksi pitäisin tärkeänä, että tuo asetulusuonnos saataisiin sinne hallintovaliokunnan käsittelyyn, kun tätä lakiesitystä käsitellään.

14.10 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa herra puhemies! Tämä edustaja Räsäsen huolellinen puheenvuoro osoittaa ensinnäkin sen, että on ongelmallista, että ulkoasiainministeri Soini ei ole paikalla esittelemässä tätä lakiesitystä. Tähän liittyy niin paljon erilaisia näkökulmia, että olisi ollut hyvä, että hän olisi ollut täällä paikalla ja että tämä olisi tuotu sillä lailla eduskuntaan, että olisimme päässeet keskustelemaan suoraan ulkoasiainministeri Soinin kanssa tästä asiasta.

Kysymys nimittäin, arvoisa puhemies, on siitä, että olen pitänyt ulkoasiainministeri Soinia jämäkkänä, vanhan ajan kunnon miehenä, sellaisena, joka pitää kiinni konservatiivisista arvoista ja perinteistä, ja nyt näen ongelmia siinä, että ilman suurempaa pohdintaa olisimme muuttamassa ulkoasiainministeriön nimen ulkoministeriöksi. Tietysti ensimmäinen kysymys, joka tästä herää, on se, että jos jatkossa ulkoasiainministeri on ulkoministeri, tuleeko siitä mielleyhtymä, että ministeri on ulkona eikä hallitse enää asioita. [Eduskunnasta: Pihalla!] — Tai, niin kuin täältä huudettiin, siitä käytetään myös sanaa "pihalla". Tietysti, kun kysymys on ulkoasiainministeri Soinista, jokainen meistä voi arvioida sitä itse.

Mikä tämän jatkoseuraamus sitten on, jos ulkoasiainministeriöstä tehdään ulkoministeriö? Mitä esimerkiksi eduskunnassa tapahtuu: käykö niin, että joku edustajista vahingossa kutsuu puhemiestä puheenjohtajaksi — sehän olisi aivan ennenkuulumatonta — puhumatakaan siitä, että jatkossa salissa joku voisi esiintyä ilman kravattia ja valkoisissa lenkka-reissa? Entä mitä ylipäätänsä suomen kielen osalta: voiko käydä niin, että me jatkossa otamme käyttöön sukupuolineutraalin pronominin, hän-muodon? Ruotsissahan tästä käydään keskustelua.

Arvoisa herra puhemies! Tämä voi myös johtaa tilanteeseen, jossa esimerkiksi ulkoministerinä voisi toimia joku, joka edustaisi ei hallituspuoluetta vaan takiaisryhmää. Mutta näin pitkälle tuskin tämän nimenmuutoksen perusteella mennään.

14.13 Simon Elo si (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen tiennyt, ja kiitän edustaja Arhinmäkeä siitä, että olette huumorintajuinen mies. Olette myös huomannut, että Suomi on varsin edistyksellinen, mitä tulee meidän lainsäädäntöömme ja meidän kieleemme verrattuna esimerkiksi Ruotsiin, ja olette oikeassa siinä, että ulkoministeri Timo Soini on konservatiivinen mies ja on sitä varmasti jatkossakin. Mutta osoitamme jälleen tätä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2017 vp

edistyskellisyttämme ja muutoskykyämme siinä, että muutamme niinkin radikaalisti kuin muutamme ulkoasiainministeriön ulkoministeriöksi. Tämä on erittäin radikaali toimenpide, mutta hallitus on valmis tekemään tällaisia edistyskellisiä ratkaisuja.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, sitten jatkamme puhujalista.

14.14 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Ihan asiallisesti: Kyllä itse hämmästelän myös tätä esitystä, tämän esityksen ehkä tarpeellisuutta ja osittain myös, omasta mielestäni, järkevyyttäkin. Tässähän esitetään ulkoasiainministeriön muuttamista ulkoministeriöksi ja että ulkoasiainministeri muuttuisi ulkoministeriksi. Kuitenkin tämä johtaisi sitten pidemmällekin tässä ketjussa — meillä on ulkoasiainneuvoksia, joista tulisi ulkoneuvoksia, ulkoasiainsihteereistä tulisi ulkosihteereitä, ja ulkoasiainhallinnonkin toimintamenot ovat käsittelyssä — ja jos tämä kaikista poistetaan, niin mielestäni se antaa kyllä vääränlaisen kuvan. Esimerkiksi jos ulkoasiainhallinto olisi vain ulkohallinnon toimintamenot, ei se kerro enää kyllä sitä kuvaa, mikä on esimerkiksi EU:ssa yleinen. EU:ssahan käytössä on edelleen ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja — siinä käytetään ulkoasiainkokonaisuutta — ja EU:ssa on myös ulkoasiainneuvosto eikä ulkoneuvosto.

Todennäköisesti eduskunta tulee myös tässä yhtenäisyydessä käymään sitten puhemiesthistön ja muiden toimijoiden kanssa keskustelun siitä, voiko enää ulkoasiainvaliokuntaa olla vai muuttuuko se ulkovaliokunnaksi. [Naurua — Eduskunnasta: Ei muutu, ei muutu!]

Mielestäni tämä ei kyllä vie tätä kokonaisuutta järkevään suuntaan. Meillä on tällä hetkellä tasavallan presidentti, josta varsin yleisesti puhutaan kuitenkin presidenttinä, kun kirjoitetaan ja puhutaan useamman kerran esimerkiksi samassa uutisessa, ja se on aivan luonnollista, tai valtioneuvostosta käytetään hallitus-muotoilua ja niin pois päin.

Itse toivoisin, että aloitettaisiin tämä yhtenäistäminen ja järkeistäminen vaikkapa meidän valtioneuvostomme ja [Puhemies koputtaa] hallituksemme verkkosivuista ja sähköposteista, niin että ne olisivat jollain tavalla yhteneviä ja ihmiset osaisivat niitä paremmin käyttää.

14.16 Ilkka Kanerva kok: Puhemies! On tietysti uudistuksia ja näennäis uudistuksia. En halua väheksyä sitä harkintaa, joka tässä on tehty, mutta se on liian kapea-alainen omasta mielestäni. Edustaja Heinonen käytti erinomaisen puheenvuoron siitä, mihin tämä logiikka vähänkään eteenpäinvietynä johtaa. Enkä oikein jaksa uskoa, että tämä nyt hallituksen esityksessä oleva logiikka on kovin terve tai kestävä, eikä se kestä myöskään kansainvälistä vertailua, [Timo Heinonen: Juuri näin!] mihin edustaja Heinonen viittasi.

Mitä tulee puhtaasti eduskunnan puolella olevaan ulkoasiainvaliokuntaan, niin toivon, että tässä talossa ei edes harkittaisi tämän nimen muuttamista analogisesti sen tyyppiseksi, mitä tässä hallituksen esityksessä on. Toivon, että tätä asiaa erittäin kriittisesti katsotaan monipuolisesti, ennen kuin tämänkaltaiseen uudistukseen mennään. Tässä maassa lienee pikkuisen isompiakin murheita kuin tämänkaltaisten asioiden ympärillä pyöriminen.

14.17 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin se, että täällä on ulkoministeri, ulkoasiainministeri, Soinia pyydetty paikalle, tuntuu tietysti hivenen kummalliselta, kun tämä kuitenkin on valtioneuvoston kanslian elikkä pääministerin antama esitys [Eduskunnasta: No, eihän hänkään ole paikalla!] ja liittyy sinne. Minun puolestani tämä ulkoministeri-nimitys käy ihan hyvin, mutta kun täällä edustaja Heinonen totesi, että julkisuudessa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2017 vp

puhutaan "presidentistä" ihan niin kuin lyhentäen "tasavallan presidentistä", niin täytyy muistaa, että tässä on kyllä kyse eri asiasta. Elikkä meillä on Suomessa presidentti Halonen ja meillä on presidentti Ahtisaari, mutta tasavallan presidentti on aina se istuva presidentti. Elikkä näillä on kyllä ehdottomasti eroa, mitä käytämme.

Mutta, itse tähän asiaan, joka on minun mielestäni paljon suurempi asia tämän sisällä, elikkä siihen, että todellakaan meillä ei ole olemassa sitä asetustekstiä, millä ja kenen toimesta näihin määräaikaisiin virkanimityksiin ollaan tulevaisuudessa ryhtymässä. Meille eduskuntaryhmille tehtiin tällainen kysely, että entä jos hallituksen muodostamisen yhteydessä yhä enemmän valtaa näihin virkanimityksiin oltaisiin siirtämässä valtioneuvoston kansliaan elikkä pääministerin alaisuuteen. Onko tämä nyt alku sille kehityskululle, että meillä Suomessa halutaankin virkamiehistöä lähteä yhä enemmän politisoimaan ja antaa ikään kuin se mahdollisuus istuvalle pääministerille, valtioneuvoston kanslialle, johtavalle hallituspuolueelle lähteä nimittämään näihin lyhytaikaisiin, määräaikaisiin työsuhteisiin omia miehiä ja naisia? Ja niin kuin täällä edustaja Räsänen erittäin ansiokkaassa puheenvuorossa toi esille, monta kertaa nämä määräaikaiset, lyhytaikaiset työsuhteet ovat niitä, joilla sitten kenties pedataan sitä tulevaa nimitystä. Minun mielestäni tämän nimikikkailun takana on nyt paljon isompi asia. Ja todellakin, samat tervetset sinne hallintovaliokuntaan: On saatava asetusteksti nähtäväksi. Tässä on iso poliittinen asia takana, joka meinaa nyt mennä tämän ulkoministeri—ulkoasiainministeri-asian takana. Tässä on nyt [Puhemies koputtaa] paljon isompi kala käsissä kuin miltä tässä lakitekstissä näyttäisi.

14.19 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Niin, totesin, että meillä on "tasavallan presidentti" ja sitten muut ovat "presidenttejä", mutta kuvasin sillä nimenomaan sitä, että meillä yleisesti puhekielessä, uutisissa, mediassa, lehdissä kuvataan niin, että "presidentti Niinistö tapasi presidentti Putinin", ja ei siinä joka kerta toisteta sitä virallista muotoa. Tällä halusin kuvata sitä, että puhutaan — niin kuin täälläkin hetkellä — "ulkoministeri Soinista", vaikka hän on virallisesti "ulkoasiainministeri". Minun mielestäni sitä ei tarvitse muuttaa teknisesti, kun kuitenkin maailmanlaajuisesti esimerkiksi, niin kuin toin esille, Euroopan unionissa on "ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja" ja EU:ssa on myös "ulkoasiainneuvosto", enkä usko, että Euroopan unionissakaan näitä lähdetään muuttamaan.

14.20 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Täällä edustaja Arhinmäki toivoi ulkoministeri, ulkoasiainministeri, Timo Soinia vastuuseen ja selittämään tätä lakiesitystä, mutta tämä on todellakin pääministeri Juha Sipilän antama, ja siinä mielessä hänelle olisi periaatteessa tämä esittely tästä kuulunut. Mutta olen kyllä samaa mieltä kuin edustaja Essayah, että tätä ulkoministeriön nimikemuutosta merkittävämpi kysymys tässä lakiesityksessä liittyy tähän nimitysvaltaan liittyvään muutokseen. Toivoisin sitä, että kun täällä on hallituspuolueitten edustajia ja teitä ehkä on informoitu siitä, minkäsuuntainen asetus tästä on vireillä ja tekeillä, niin joku voisi tässä yhteydessä tätä valaista.

Totean vielä tästä nimikemuutoksesta sen, että täällähän perustellaan sitä sillä, että nykyisin käytetään vakiintuneesti nimeä "ulkoministeriö" tai puhutaan "ulkoministeristä", mutta olen kyllä täysin samaa mieltä, että kyllä meillä edelleen tulee säilyä virallisessa kielessä "ulkoasiainhallinto" ja varmasti myös "ulkoasiainvaliokunta" on jatkossa se nimitys, joka on luonteva "ulkovaliokunnan" sijaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2017 vp

14.22 Eero Lehti kok: Arvoisa herra puhemies! Kiinnitin huomiota siihen, että lyhytaikainen määräaikainen työsuhde on jossain tapauksessa jatkettavissa aika monta kertaa, jolloin itse asiassa ne henkilöt, jotka ovat kompetentteja kyseiseen virkaan, eivät ole voineet aidosti olla mukana siinä prosessissa. Siinä mielessä pidän perusteltuna, että valtioneuvosto kokonaisuudessaan käsittelee sellaiset virkanimitykset, vaikka ne ovat määräaikaisia, jolloin voidaan olettaa, että sillä tehtävällä on lyhytaikaisuuden jälkeen myös jatkuvuutta, jolloin kaikilla syntyy asiallisesti mahdollisuus tulla valittua, ja valtion tehtävänä on palkata paras mahdollinen henkilö kyseiseen tehtävään.

14.22 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kun on seurannut tätä keskustelua, että onko se ulkoministeriö vai ulkoasiainministeriö vai mikä muu tahansa, niin väkisin on sen verran pakko sanoa, että toivoisin kuitenkin, että tällaisia vanhoja, arvokkaita nimiä kunnioitettaisiin, koska niiden perinteiden vaalimiseksi, joita tässä maassa kuitenkin on syntynyt demokratiallakin, jo 100 vuotta itsenäisenä valtiona, minä kyllä mielelläni näkisin, että niitä sieltä periytyviä hyviä nimikkeitä säilytettäisiin edelleen. Ei se ole viisain ja paras, joka menee nykyaikaisten tuulien mukana.

Viittaan korkeasti arvostamani kansanedustaja Ilkka Kanervan kommenttiin, että tässä talossa on varmaan tärkeämpiäkin asioita päätettävänä kuin tällaiset asiat. Mutta toivon kuitenkin, että säilyisi tällainen perinne ja nämä vanhat hyvät virkanimikkeet, koska se hän luo sitä arvokkuutta ja arvovaltaa. Se on vain yksi keino hankkia sitä, kyllä politiikan teolla ja asioiden hoidolla ja jämäkkyydellä se arvokkuus saavutetaan, jos saavutetaan, mutta ei tällaisien asioiden kanssa kannata nyt tässä taloustilanteessa hyvin pitkään vätuloida.

14.23 Kimmo Kivelä si: Puhemies! Tuntuu, että lokakuusta on tullut politiikan mätäkuu. Kun eilen piti käsitellä eurooppalaista kulttuuriperintöä, niin puhuttiin sotaveteraanien asioista, ja nyt tuntuu tämä vakiintunut käytäntö, ulkoministeriö, ulkoministeri, muuttuvan elämää suuremmaksi kysymykseksi. En usko, että näistä tulee todellisia ongelmia. Vaikka läänit lakkautettiin, niin ei läänintaiteilijoista tullut avi-taiteilijoita tai ely-taiteilijoita, ja vaikka läänit oli lakkautettu, niin eivät myöskään sotilasläänit lähteneet heti. Nämä ovat kehällisiä asioita. Mutta sen sijaan hyvin olennainen kysymys on tämä, mistä toivoisin herätettävän enemmän keskustelua, minkä edustaja Räsänen aloitti, että tässä ollaan avaamassa uutta käytäntöä.

14.25 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Räsänen käytti suoraan valtiomiesmäisen puheenvuoron ja kuvasi ansiokkaasti tämän esityksen karikoita. Samoin edustaja Heinonen ja edustaja Kanerva käyttivät loistavat puheenvuorot. Minä teen nyt oppositiosta hyvin rakentavan ehdotuksen: hallitus voisi viisautessaan vetää tämän liian kevyellä valmistelulla tehdyn esityksen pois.

Samalla totean, että tämä esitys on oiva esimerkki siitä, ettei esityksestä tee hyvää se, että se on hallituksen esitys. Tärkeää on se, mihin se esitys on johtamassa, ja silloin kun hallituksenkin tekemä esitys johtaa johonkin sellaiseen, josta koko eduskunta hallitus mukaan lukien kokee hieman epämurkavaa oloa, että ei tämä nyt ihan mennyt putkeen, esityksen voi aina vetää pois. Joten ollaan johdonmukaisia ja käytetään tätä hallituksen jo kahden vuoden aikana harrastamaa hyvää linjaa, että huonot esitykset vedetään pois.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2017 vp

14.26 Antti Kaikkonen kesk: Arvoisa puhemies! Tämä käsittelyssä oleva ehdotus vaikuttaa järkevältä. Edetään tältä pohjalta. [Naurua]

14.26 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa puhemies! Olin juuri sanomassa samaa, ja sanonkin saman, että sinällään asetuksenhan ei aina tarvitse olla valmiina, kun lakiesitys on. Sinällään tämä nimityspolitiikka ehkä menee vähän pitkälle, kun eduskuntakaan ei ole kunta. Me emme ole Suomen pienin kunta, vaan me olemme Suomen parlamentti, mutta voidaan näitä vanhoja nimiä kyllä sinällään käyttää.

14.26 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa herra puhemies! Ennen oli kunnollista. Nyt olisi ollut hyvä, että sekä ulkoasiainministeri Soini että pääministeri Sipilä olisivat olleet avaamassa tätä lakiesitystä, niin kuin tästä keskustelusta on käynyt ilmi. Huomiota herättävää on se laaja kritiikin rintama, mikä on nimenomaan tullut hallituspuolueilta. Hoskonen—Heinonen—Kanerva-linja on aika selkeä tässä. Näyttäisi siis siltä, että ainoa, jolta tämä esitys on saanut yksimielistä kehua, on sininen ryhmä. Onko tämä niitä sinisten merkittäviä sormenjälkiä hallituksen politiikassa, josta ei voida antaa järjenkäytön edessä periksi? Ei kai tämä teille voi olla näin periaatteellinen kysymys?

Arvoisa puhemies! Läänintaiteilija-nimikkeestä oltiin, edustaja Kivelä, luopumassa, mutta silloinen kulttuuriministeri totesi, että pidetään kiinni tästä hyvästä nimestä.

14.27 Kaj Turunen si (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä keskustelusta, mitä on tässä käyty: Vaikkakin se on hauskaa, niin väkisinkin tulee semmoinen olo, että pitäisi pikkusen saada ehkä arvokkuutta ja pysyttäisiin asiassa. Niin kuin aiemmissa puheenvuoroissa mainostettiin ja sanottiinkin, Arhinmäki on huumorimies, mutta kun me olemme nyt eduskunnassa ja eduskuntasalissa ja tämä on ihan vakavasti tehty hallituksen esitys, niin jospa voitaisiin käydä keskustelua asiallisella pohjalla. — Kiitos.

14.28 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Asiallisuus on tietysti aina tärkeää, mutta kansa puhuu myös kaduilla tällä hetkellä siitä, mitä on kielenkäyttö, mihin tämä on menossa. Tämä on sinänsä arvokas keskustelu. Meillä on paljon nimikkeitä, kuten virkamies, lautamies, lakimies. Olenko minä sitten, jos minä toimisin lautamiehenä, lautahenkilö, mikä olen? Nämä ovat tärkeitä, koska ihan oikeasti ei varmaan ole tarkoituksenmukaista, että meistä tulee huonon kielen vuoksi täysin naurettavia miellejohdotuksia.

Edustaja Lehti otti minusta tärkeän asian, määräaikaaisuudet ja valtionhallinnon. Itse olen ollut pitkään valtionhallinnossa töissä, ja olin itsekin kahdeksan vuotta määräaikaisena. Valtio on ollut aika kova ketjuttamaan näitä, ja valtion ja valtionhallinnon pitäisi aina toimia esimerkillisesti siinä, että työsuhteet ovat senlaatuista, että ihmisiä ei roikoteta sielä löysässä hirressä. Siinä on huonompaa käytäntöä valtiolla kuin yksityisillä.

14.29 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On huomattava myös, että eduskunta on sisäasiainministeriön muuttanut sisäministeriöksi, ja tämä on tietyllä lailla johdonmukaista. Käyttökieltä voidaan viedä eteenpäin. Eduskunta tietysti tekee kaikista hallituksen esityksistä myös päätökset, ja tältä pohjalta sitten tämä marssijärjestys kulkee edustajien arvioiden mukaisesti.

Mitä tulee läänintaiteilijoihin, niin heitä kyllä voitaisiin kutsua tänä päivänä, nyt lainmuutoksenkin myötä, Taite- ja kulttuuritaiteilijoiksi, koska läänintaiteilija-nimike on kyllä puhtaasti

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2017 vp

kulissi sille työlle, mitä läänintaiteilijat ovat aiemmin tehneet nimenomaan taidetoimikuntien puitteissa eivätkä ainoastaan Helsinki-johteisesti.

Lopuksi, herra puhemies: kun edustaja Ala-Nissilä puhui, että onko tämä pienin kunta, niin on hyvä muistaa, että eduskunta on kansa pienoiskoossa, mutta edustaja on ihminen pienoiskoossa. [Paavo Arhinmäki: Ei ole!]

14.30 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Rossille totean, että läänintaiteilijan nimike haluttiin säilyttää sen vuoksi, että se on tunnettu ja se kuvastaa sitä, että tehdään nimenomaan alueella sitä taiteen edistämistyötä, sitä ei tehdä mistään keskuksesta lähtien. Mutta oleellistahan tässä nyt on kuitenkin keskustelu kysymyksestä ulkoasiainministeriö ja ulkoasiainministeri.

14.31 Simon Elo si: Arvoisa puhemies! Kiitän edelleen edustaja Arhinmäkeä näistä huumoripitoisista puheenvuoroista. Hyvän huumorin ystävänä osaan arvostaa jopa huonoa huumoria.

Olen samaa mieltä edustaja Turusen kanssa siitä, että mielellään tosiaan asiallista kritiikkiä, asiallisia esityksiä koskien tätä hallituksen esitystä. Esimerkiksi edustajilta Räsänen ja Essayah tällaisia on tullut.

Ja tietysti tätä edustaja Arhinmäen huumoriarvoa tältä osin, mitä tulee sinisiin, hieman laskee se, että kun tässä muututaan puolueeksi, niin tietyt puheenvuorot varmaan sitten sieltä edustajalta karisevat.

14.31 Päivi Räsänen kd: Herra puhemies! Täällä on nostettu kysymykseksi tämä määräaikaisten työsuhteiden ketjuttamisongelma, mutta se ei kyllä koske näitä virkoja, joista nyt on kysymys, joita nimitetään valtioneuvoston istunnossa. Määräaikaaisuushan tulee kyseen näitten virkojen kohdalla lähinnä niissä tilanteissa, että edellinen viranhaltija on eronnut tehtävästä ja sitten etsitään uutta ja siihen väliin tarvitaan määräaikainen sijainen. Eli en pitäisi tätä ketjuttamiskysymystä minään merkittävänä kysymyksenä tässä.

Mielestäni ongelma tässä esityksessä on yksinkertaisesti se, että tästä ei avaudu lopulta se, mikä on hallituksen tavoitela ja tahtotila tässä, että minkälainen asetus tässä halutaan säätää: halutaanko jatkaa nykyistä käytäntöä vai halutaanko siirtää myös määräaikaiset nimitykset valtioneuvoston istuntoon päätettäväksi. Ja tällä on kyllä vaikutuksia toki ihan käytännön arjen työhön ministeriöissä ja myös siihen, kuinka poliittisia nämä nimitykset mahdollisesti ovat.

Kun täällä edustaja Ala-Nissilä totesi, että eiväthän nämä asetukset aina ole valmiina, sekin on totta. Mutta mielestäni eduskunnan tulisi kaikissa tilanteissa pyytää asetusluonnos nähtäväksi silloin, kun annetaan asetuksenantovaltuus. Kyllä eduskunnalla on oikeus tietää, mihin suuntaan sitä asetusta ollaan säätämässä, tai vähintäänkin kuulla ministeriötä ja ministeriä, että mikä tässä on tahtotila, ja sen takia on tietysti vahinko, että tämän hallituksen esityksen antanut pääministeri Juha Sipilä [Puhemies koputtaa] ei ole paikalla.

14.33 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Keskustelu voi olla vakava ja hauska mutta silti asiallinen. Minusta olennaista tässä keskustelussa on se, mihin tällä nimenmuutoksella pyritään. Aivan niin kuin edustaja Räsänen, edustaja Essayah ja moni muukin, viittaa siihen, että johtaako tämä siihen, että keskitetään yhä enemmän valtaa valtioneuvoston kansliaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2017 vp

Se, mikä hämmentää tässä keskustelussa, on, että useat hallituspuolueitten edustajat suhtautuvat hyvin kriittisesti tähän, ja mietin sitä, että kun viime kaudella olimme hallituksessa, niin nämä esitykset tuotiin aina keskiviikkoisin ryhmien käsiteltäviksi ja siellä ryhmäjohtajat kuittasivat ja antoivat hyväksynnän niille esityksille. Mitkä ovat ne päätösproseduurit, mitä on tällä hallituskaudella? Ettekö ole tietäneet sitten muissa hallituspuolueissa, että tällainen muutos on tulossa? Edustaja Zyskowicz viittasi eilen eräässä keskustelussa, kun keskustelimme rahasta, että raha ei tule avaruudesta. Herää kysymys, onko tämä päätös syntynyt avaruudessa.

14.35 Eero Lehti kok: Arvoisa herra puhemies! Tämä määräaikaisten työsuhteiden perustaminen ja täyttäminen ei ole ihan pieni asia. Se on oikeastaan tyypillinen tapa rekrytoida myös yksityisellä sektorilla. Aika harvoja työpaikkoja syntyy suoraan toistaiseksi voimassa olevaan työsuhteeseen. Mutta hakijoiden kannalta se on tapa syrjäyttää, jos haluaa sitä käyttää niin, ettei pääse edes hakemaan. Sitä paitsi määräaikainen työsuhde, jos on esimerkiksi vanhempainlomaan liittyvä, voi jatkua aika monta vuotta: jopa 9 tai 12 vuotta, riippuen kuinka monta vanhempainlomaa on peräkkäin. Se on myös niiden ihmisten kannalta huonompi signaali, jotka ovat kouluttaneet ja valmentaneet itseään vaativampiin tehtäviin. Minun mielestäni nykyisessä määräaikaistyösuhteessa ei ole työnantajan oikeutta lopettaa sitä, vaikka tekijällä olisi selkeitä puutteita siitä selviytymisessä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Tässä vaiheessa keskustelua pyydän varaamaan puheenvuorot P-painikkeella.

14.36 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! Nimiasia on varmasti aika pieni asia, jos lähdetään muuttamaan nimeä, mutta ei missään nimessä merkityksetön. Ja mitä tulee siihen, onko se ulkoasiainministeriö vai ulkoministeriö, niin kyllä ulkoministeriö on selkeämpi sana, ja minusta tämä nimenmuutos on ihan paikallaan. Kieli kehittyy koko ajan, ja yleensä monimutkaiset lauserakenteet tai sanat eivät palvele itse tarkoitusta. Kukaan ei varmasti ajattele, että jos nimi muutetaan ulkoministeriöksi, niin sen jälkeen asiat jäisivät hoitamatta. Ja mitä tulee määräaikaisuuksiin, niin se on ehkä vähän jääne, että olisi semmoisia elinikäisiä virkoja, vaikka nekin jossakin kohtaa pitävät paikkansa. Mutta kyllähän määräaikaisuudessa on ihan omat puolensa.

14.37 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Kuten näemme tästä keskustelusta, se, miten puhuja sanoo, on tärkeää. Minulla oli tarkoitus herättää keskustelua nimenomaan valtionhallinnon määräaikaisuuksista ja ketjuttamisesta. Itse olin kahdeksan vuotta määräaikaisena, ja valtionhallinnossa se on niin, että se ei muutu pysyväksi viraksi niin kuin yksityisellä. Ainoa keino on silloin odottaa sitä, mitä tapahtuu, aina kun se määräaikaisuus on päällä. Näin se kuitenkin vain on, ja halusin lähettää terveisiä valtionhallintoon, että sielläkin huomattaisiin tämä asia, ja se on erittäin tärkeä asia.

Itse olen sitä mieltä, että tämä oli kuitenkin arvokas keskustelu, koska tällä hetkellä kansalaiset puhuvat todella paljon siitä, mitä nykyisin saa sanoa — puhemies, puheenjohtaja — mistä tässä on kysymys ja onko tämä vähän höpöä jo, että pitäisikö keskittyä asioihin ja antaa kielen kehittyä itsestään eikä väkisin vääntää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 102/2017 vp

14.38 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Täällä todellakin tällä hetkellä se käytäntö, joka on valtioneuvoston ja ministeriöiden välillä, perustuu ohjesääntöön, ja ohjesäännössä todetaan, että valtioneuvoston yleisistunnossa ratkaistaan sellaiset nimitykset yli vuoden kestäväan määräaikaiseen virkasuhteeseen, jotka kuuluvat sinne valtioneuvoston toimivaltaan. Käytännössä sitten nämä alle vuoden kestävien määräaikaisten virkasuhteiden nimitykset on tehnyt ministeriö, ja siinä tietysti asianomaisella ministerillä on ollut merkittävä päätösvalta.

Mutta korostan sitä, että vuosikautia tätä ei voida jatkaa vaan käytäntö on se, että jos sitten joudutaan jatkamaan jossakin poikkeuksellisessa tilanteessa vielä tuota määräaikaista niin, että mennään sitten sen vuoden yli, niin silloin se seuraava määräaikaisuus on aina tuotu — ainakin viime vaalikaudella tuotiin — valtioneuvoston yleisistuntoon ratkaistavaksi. Eli sitä vuotta pidettiin tuon ohjesäännön mukaan rajana. Ja nyt olisin kovin kiinnostunut tietämään, millä tavalla tämä halutaan muuttaa.

14.39 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Kun niin monesti sanotaan, että oppositiosta ei osoiteta tukea hallituksen esityksille, niin haluan nyt osoittaa tukea: kyllä minä pärjään hyvin "ulkoministerin" kanssa ja uskon, että Suomen kansakin pärjää, ei nimi miestä pahenna. Nyt täytyy katsoa, ettei salin oikealla laidalla ole vaan tätä pahaa muutosvastarintaa — että vastustetaan ja ollaan ei-puolueita, varsinkin asiassa, joka ei nyt käsittääkseni liiemmälti kenenkään elämää haittaa.

Kiinnitän kuitenkin huomiota yhteen asiaan, ja se on taloudelliset vaikutukset. Toivon, että tällä esityksellä ei ole taloudellisia vaikutuksia ja että tähän ei sisälly mitään ministerin palkkio-odotusjärjestelyä ja että pelkkä tittelin korjaaminen riittää. Ja jos näin on, niin sitten ymmärrän, että myöskään näitä opposition usein peräänkuuluttamia tulonjakovaikutuksia ei ole tässä yhteydessä tehty.

14.40 Pertti Salolainen kok: Arvoisa herra puhemies! Kieli kehittyy, ja sen pitääkin kehittyä. Todellisuudessa kieli on jo kehittynyt sillä tavalla, että käytetään — entisenä ulkoasiainministeriön virkamiehenä voin sanoa — ulkoministeriä ja ulkoministeriötä. Kieli on jo kehittynyt tähän kaareen. Tällä en suinkaan halua sanoa, että pitäisi muuttaa ulkoasiainvaliokunta ulkovaliokunnaksi. Ja entisenä ulkoasiainneuvoksena ja vieläkin kai samalla tittelillä varustettuna en halua olla ulkoneuvos. [Naurua]

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.